פרק כג / ברוריה בן-דוד (וייס)

בפרק כג נקרא על נבואת דוד על ביתו (א-ז), אחרי כן על רשימת גיבורי דוד ומעשי גבורתם (ח-לט). רשימה מקבילה הכוללת גם את מעשי גבורתם נמצאת בספר דברי הימים (דה"א יא י ואילך).
דוד חתם את שירתו במשפט "מגדיל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם" (כב, נא). הוא פתח את נבואתו "נאם דוד בן ישי ונאם הגבר הקם על, משיח אלקי יעקב ונעים זמרות ישראל" (פס' א). דוד הוא האיש שאלקי יעקב משח אותו למלך על ישראל.
דוד הוא בחירו ואהובו של ה'. דוד הוא הנעים והמעולה בין מזמרי זמירות ישראל.
דוד גם התקין כלי זמר : "בכלי שיר דויד איש האלקים" (נחמיה יב, לו).

מיד עם משיחתו של דוד נאמר: "ותצלח רוח ה' אל דוד מהיום ההוא ומעלה" (ש"א טז, יג), וכאן דוד אומר: "רוח ה' דבר בי, ומלתו על לשוני" (פס' ב). אין דבריו פרי חכמתו, אלא דברי רוח הקודש הפועמת בו.

הדגשה נוספת כי דברי דוד הם דברי ה' : "לי דבר צור ישראל" (פס' ג).

ה' צור ישראל אמר לדוד : המושל באדם צריך להיות צדיק וישר, רק אם יעשה צדק ומשפט תיכון ממלכתו על ישראל לעולם. כשמושל על בני אדם איש צדיק שולטת במלכותו יראת אלוקים, מאחר שירא אלוקים הוא. ממשלתו של הצדיק המושל ביראת ה' תהיה כאור השמש בגבורתו (שופ' ה, לא). לפי תה' פט, לו-לז דוד משול לשמש. "אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב, זרעו לעולם יהיה, וכסאו כשמש נגדי". אור הוא משל להצלחה במלכות. כשהיה דוד בסכנה נשבעו אנשי דוד "לא תצא עוד אתנו למלחמה ולא תכבה את נר ישראל" (כא, יז).

מדוע השוו את דוד לנר?
מכיוון שעד ימי דוד העם היה שרוי באפלה של שעבוד לפלשתים, של פירוד וחולשה, ואילו מלכות דוד האירה את חיי העם.

משלים נוספים להצלחה במלכות: "בקר לא עבות" - בוקר שאין בו עננים, בוקר בהיר שהשמים טהורים מכל כתם ענן.
"מנגה ממטר דשא מארץ" – המושל יביא פריחה לארצו, כמו שהדשא פורח כתוצאה מזריחת השמש ומירידת המטר.
אבל לא כדשא שאמנם פורח אבל גם נובל, ברית בית דוד עם ה' תהיה שרירה וקיימת ולא תופר לעד.
בברית נאמר כי ה' יהיה תמיד "כל ישעי", דוד מכנה את ה' מושיעו "קרן ישעי" (כב, ג), "ותתן לי מגן ישעך" (כב, לו).

בניגוד למושל הצדיק אנשי בליעל יהיו שנואים ומתועבים לעמם כקוץ אשר מנידים ומרחיקים אותו "כי לא ביד יקחו" (פס' ו). הכול מואסים באנשי בליעל ומתרחקים מהם כשם שאין לוקחים ביד את הקוצים. משל הקוצים הוא בניגוד למשל הדשא שבפסוק ד. מי שאינו יכול להתרחק מהם צריך להצטייד בכלי נשק. סופם שיושמדו כקוצים "ובאש שרוף ישרפו בשבת". "בשבת" במקום שבתם (רד"ק) במקום גידולם. יושבתו עד תומם (לפי עמוס חכם).

פרק כג (פסוקים ח-לט)

בקטע זה נקרא על גיבורי דוד ומעשי גבורתם.
חבורת שלושים ושבעה הגיבורים של דוד היושבים בשבת תחכמוני (פשוטו שם של גיבור), היו גם מעין מועצת חכמים צבאית היועצים למלך בשבתם בירושלים. בנוסף להיותם נבחרי הגיבורים בשבטי ישראל הצטיינו גם במידות ובחכמה. נראה שהחלו להתלקט אל דוד עוד בהיותו בצקלג.
בימי דוד הראשונים, בימים שהפלשתים הגיעו עד בית לחם מולדת דוד ומשם שלחו את גדודיהם לפשוט בערי יהודה, אנשי דוד היו מעטים הפלשתים היו רבים ורק מתוך מסירות נפש אפשר היה להתגבר עליהם.

איזה מעשה גבורה נתגלה פה?
דוד אמר: "מי ישקני מים מבאר בית לחם אשר בשער" (פס' טו). דוד אמר כי היה מתאווה לשתות מים קרים ממי הבאר אשר בבית לחם עירו, הבאר שממנה היה משיב את נפשו. שלושת הגיבורים חפצו להראות את אהבתם למלכם ובלי ידיעתו פרצו להם דרך בתוך מחנה פלשתים עד בואם אל באר בית לחם אשר בשער שאבו ממנה מים והביאו לדוד.

מה עשה דוד ?
הוא לא רצה לשתות "ויאמר חלילה לי ה' מעשתי זאת הדם האנשים ההלכים בנפשותם?" (פס' יז). הרי כאילו אני שותה את דמם של האנשים שסיכנו את חייהם כדי לשאוב את המים בשבילי. אנו רואים עד כמה היה דוד יקר ואהוב על עמו, אמנם היו אנשים שהתנגדו לו ומררו את חייו, אבל הם היו מעטים.

ניבים

נעים זמירות ישראל (פס' א).
הוראתו: כינוי למשורר או זמר מעולה.
(במקור כינוי לדוד מלך ישראל).

בוקר לא עבות (פס' ד).
פירושו: בוקר בו השמים לא מעוננים.

עבודה בכתב

1) הביאו מובאות מהכתוב שרוח הקודש פעמה בדוד.
2) מה גורלו של המושל הצדיק לעומת הרשע?
3) על איזה מעשה גבורה מסופר בפרק?